Skatteverket

Nationell riskbedömning av att civilsamhällesorganisationer utnyttjas för finansiering av terrorism 2026

Rapportens innehåll

- Kort beskrivning av civilsamhället i Sverige
- Vilka organisationer som ingår i riskbedömningen
  - Ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund
  - Förekommande register
- Finansiering av terrorism
- Samhällsfunktioner som på olika sätt motverkar finansiering av terrorism
- Sårbarheter
- Samlad riskbedömning
- Bilaga: Stöd för riskbedömning i det enskilda fallet

Skatteverket

Civilsamhället i Sverige

- Civilsamhällesorganisationer (CSO) utgör en central del av det svenska samhället och bidrar till samhällsnytta inom en mängd sektorer
- Sektorn omfattar bland annat samfällighetsföreningar, ideella och ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar, trossamfund, stiftelser, hyresgästföreningar och arbetslöshetskassor
- Civilsamhället innefattar omkring 260 000 organisationer

Skatteverket

Vilka omfattas av riskbedömningen?

- FATF-definitionen av civilsamhällesorganisationer (NPO)
  - Organisationer som primärt samlar in eller fördelar medel för välgörande, religiösa, kulturella, utbildande eller sociala ändamål
- Sverige saknar tillgänglig statistik för att kunna identifiera kategorin
  - Urvalet har baserats på den kategorisering som Skatteverket gör utifrån de uppgifter om ändamål som lämnas vid registrering
- Ca 53 000 organisationer omfattas av FATF:s definition
  - 40 000 ideella föreningar, 10 800 stiftelser, 2 100 registrerade trossamfund
  - Ca 47 000 med allmännyttigt ändamål

Skatteverket

Ideella föreningar

Minst tre personer med ett gemensamt ideellt ändamål. Bildandet bygger på praxis, utan särskild lagstiftning.

Stadgar	Stadgar med namn, ändamål och beslutsordning. En vald styrelse företräder föreningen.
Rättskapacitet	Rättskapacitet från bildandet. Organisationsnummer kan sökas hos Skatteverket.
Finansiering	Bidrag, insamlade medel, gåvor och medlemsavgifter. Kan bedriva näringsverksamhet och äga AB.

Stiftelser

En stiftelse är en juridisk person som, till skillnad från aktiebolag och föreningar, saknar ägare och medlemmar.

Bildande	Fysiska eller juridiska personer avskiljer egendom genom skriftligt stiftelseförordnande. Särskilda regler för insamlingsstiftelser.
Registrering	Rättskapacitet från början. Anmälan till Länsstyrelsens stiftelseregister inom 6 månader.
Finansiering	Donationer, placeringsintäkter, näringsverksamhet eller offentliga bidrag.

Skatteverket

Trossamfund

En gemenskap för religiös verksamhet som kan drivas som ideell förening eller registrerat trossamfund.

Registrering

Kammarkollegiet registrerar trossamfund efter ansökan.

Stadgar

I huvudsak som för ideella föreningar: stadgar med namn, ändamål och beslutsordning.

Finansiering

Bidrag, medlemsavgifter och gåvor. Kan även bedriva näringsverksamhet.

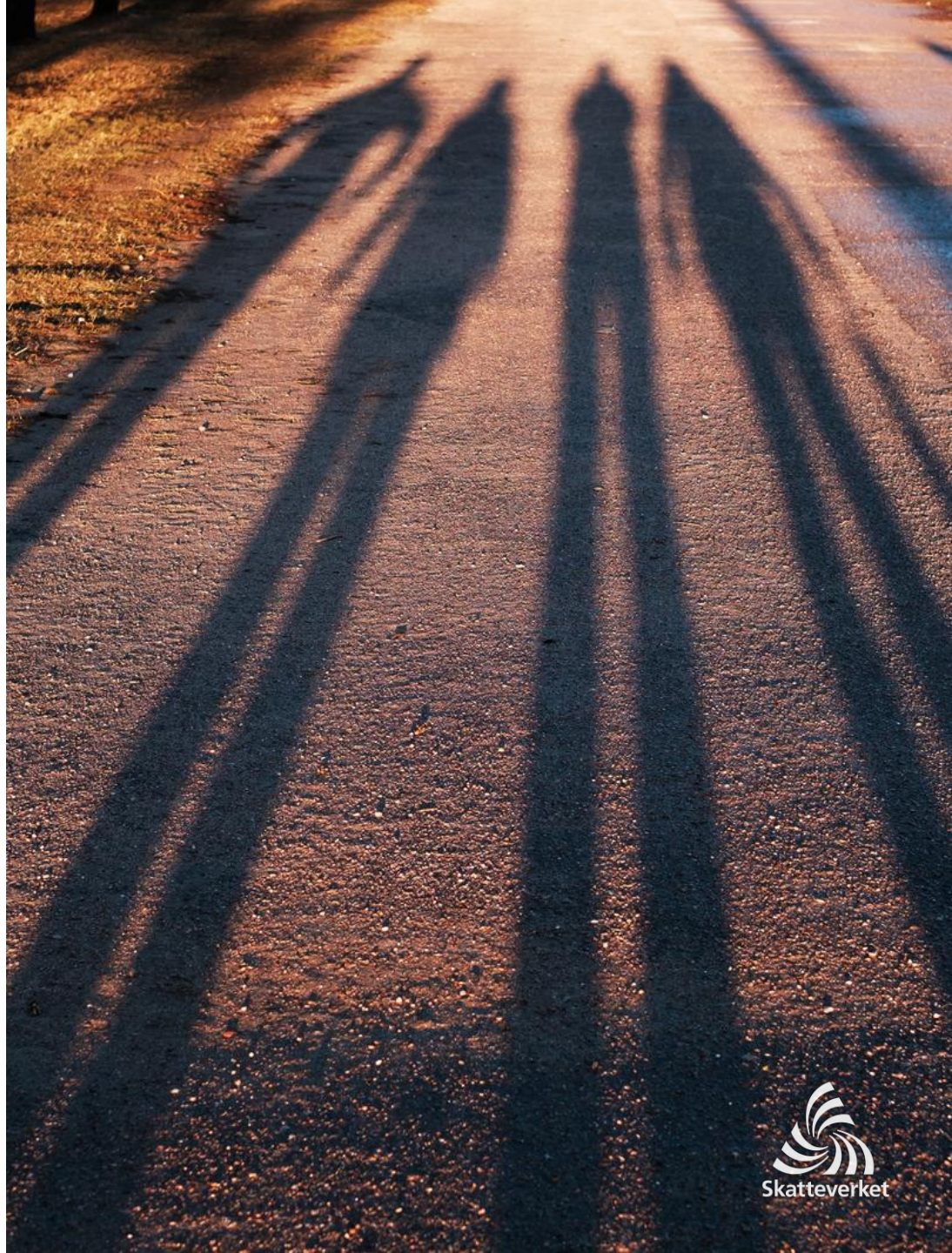
Register över Civilsamhällesorganisationer

- Skatteverket - Organisationsnummerregistret
- Länsstyrelsen - Stiftelseregistret
- Bolagsverket - Registret över verkliga huvudmän och Handelsregistret
- Kammarkollegiets trossamfundsregister
- Statistiska centralbyråns företagsregister

Skatteverket

Samhällsfunktioner

- Säkerhetspolisen
- Finanspolisen
- Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättslagen
- Registerförande myndigheter
- Finansinspektionen
- Center mot våldsbejakande extremism
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Svensk insamlingskontroll (90-konton)
- Giva Sverige

Identifierade sårbarheter

- Ingen associationsrättslig lagstiftning för ideella föreningar
  - 30 000 ”herrelösa” ideella föreningar
  - Avregistrering enbart på egen anmälan eller konkurs
- Företrädarregister saknas för ideella föreningar och trossamfund
  - Godkända gåvomottagare kan utnyttjas
- Nationellt bidragsregister eller kontrolluppgiftsskyldighet saknas
  - Tillitsbaserad bidragsgivning utnyttjas

- Kontrolluppgifter för utlandstransaktioner under 150 000 kr lämnas inte
- Låg eller ingen kännedom om ekonomisk aktivitet
  - Inkomstdeklarationer lämnas inte
  - Insyn i den ekonomiska verksamheten saknas
- Diskrepans mellan uppgifter i olika register skapar risk för felbedömningar

Skatteverket

Samlad riskbedömning

- Det föreligger risk för att civilsamhällesorganisationer utnyttjas för finansiering av terrorism men risken är av varierande grad
- Hotnivån bedöms vara störst för organisationer med koppling till våldsbejakande extremism, förbindelser mellan organisationer och individer med misstänkta kopplingar till terrorism eller områden där terroristorganisationer verkar
- Den bristande transparensen gör det svårt att identifiera det fåtal som riskerar att utnyttjas
- Verksamhetsutövare behöver göra en riskbaserad och proportionerlig helhetsbedömning av varje enskilt fall och inte kategoriskt bedöma hela populationen som riskfylld och därmed försvåra legitim samhällsnytta

Skatteverket